
ZORA

139

Vodnikov katekizem

*Kershanski navuk sa Illirske deshele vsét is
Katehisma sa vse zerkve Franzoskiga Zesarstva*

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI <https://doi.org/10.18690/978-961-286-410-1>

© 2020 Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba / *University of Maribor Press*

Dostopno na / *Available at:* <https://press.um.si>

ZORA

139

Vodnikov katekizem

*Kershanski navuk sa Illirske deshele vsét is
Katehisma sa vse zerkve Franzoskiga Zesarftva*

Mednarodna knjižna zbirka ZORA / *International Book Series ZORA*
Uredniki zbirke / *Editorial Board*

Marko Jesenšek, Univerza v Mariboru, SLO

Jožica Čeh Steger, Univerza v Mariboru, SLO

Bernard Rajh, Univerza v Mariboru, SLO

Marc L. Greenberg, University of Kansas, USA

Alenka Jensterle Doležal, Univerzita Karlova v Praze, CS

István Lukács, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, H

Emil Tokarz, Akademia Techniczno-Humanistyczna, Bielsko-Biała, PL

Knjiga je izšla s finančno pomočjo Javne agencije
za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

ZORA
139

Vodnikov katekizem

*Kershanski navuk sa Illirske deshele
vsét is Katehisma sa vŕe zerkve
Franzokiga Zesarftva*

Uredili / Edited by

Irena Orel
Martina Orožen
Marko Jesenšek

Maribor, Bielsko-Biala, Budapest, Kansas, Praha
2020

Mednarodna knjižna zbirka / *International Book Series*: ZORA 139

Vodnikov katekizem. Kershanski navuk sa Ilirske deshele vsét is Katehisma sa vje zerkve Franzoskiga Zesarftva

Vodnik's Catechism. *Christian Doctrine for Illyrian Lands Based on Catechism for All Lands of the French Empire*

Reprint po izvodu, ki ga hrani Centralna biblioteka SAZU, sig. 218, IN: 0300218

Uredili / *Edited by*: Irena Orel, Martina Orožen, Marko Jesenšek

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba / *University of Maribor Press*

Vse pravice pridržane. Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, predelava ali druga uporaba tega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranjevanjem v elektronski obliki.

All rights reserved. No part of this book may be reprinted or reproduced or utilized in any form or by any electronic, mechanical, or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publisher.

Recenzentki / *Reviewers*: red. prof. dr. Mihaela Koletnik, izred. prof. dr. Vlasta Kučič

Jezikovni pregled / *Language Editor*: Nina Horvat

Slika na naslovnici / *Photo on Cover*: Kershanski navuk sa Ilirske deshele [...], 1811

Oblikovanje in prelom / *Design and typesetting*: Katarina Visočnik

Naklada / *Circulation*: 300 izvodov / *copies*

Tisk / *Printed by*: Cicero Begunje d.o.o.

CIP – Kataložni zapis o publikaciji

Univerzitetna knjižnica Maribor

27-28

VODNIKOV katekizem : kershanski navuk sa Ilirske deshele vsét is Katehisma sa vse zerkve Franzoskiga Zesarstva / uredili, edited by Irena Orel, Martina Orožen, Marko Jesenšek. – Maribor : Univerzitetna založba Univerze, 2020. – (Mednarodna knjižna zbirka Zora = International book series Zora ; 139)

ISBN 978-961-286-410-1

l. Orel, Irena, 1958-

COBISS.SI-ID 40056067

Založnik / *Published by*

Univerzitetna založba Univerze v Mariboru / *University of Maribor Press*

Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija

<https://press.um.si>, zalozba@um.si

Odgovorna oseba založnika / *For publisher*: prof. dr. Zdravko Kačič, rektor / *rector*

Izdajatelj / *Co-published by*

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Koroška cesta 160, 2000 Maribor, Slovenija

<http://www.ff.um.si/zalozba-in-knjigarna/zora/>; ff@um.si

Cena / *Price*: 23 EUR

DOI <https://doi.org/10.18690/978-961-286-410-1>

Dostopno na / *Available at*: <https://press.um.si>

Vsebina

VODNIKOV KATEKIZEM	9
--------------------------	---

Kershanski navuk sa Illirske deshele vsét is Katchisma sa vfe zerkve Franzoskiga Zesarftva	13
---	-----------

Ispif is pervopifa Zefarŕke SKRIVNE PISAVNIZE V'poflopju Tuillerie 4. dan malitravna 1804	15
--	----

<i>Sgódbe fvyete na kratkim</i>	<i>17</i>
---------------------------------------	-----------

<i>Kerfhanfski navuk</i>	<i>27</i>
--------------------------------	-----------

<i>Perpravlavno Branje</i>	<i>27</i>
----------------------------------	-----------

Pervi del: Véra	27
------------------------------	-----------

Branje I. Od apofstolfke vere	27
-------------------------------------	----

Branje II. Pervi rasdelik vere. Od Boga	28
---	----

Branje III. Od fkrivnofi fvyete Trojize	30
---	----

Branje IV. Od ftvárjenja Angelov ino Zhlovéka	31
---	----

Branje V. Od zhlovékoviga padza, ali od isvirniga greha, ino njega ishajkov	32
--	----

Branje VI. Drugi rasdelik. Od oblubeniga Mefsia	33
---	----

Branje VII. Tretji rasdelik. Od fkrivnofi Vzhlovézhenja	35
---	----

Branje VIII. Zheterti rasdelik. Skrivnoft nafhiga Obrefhenja	37
--	----

Branje IX. Peti rasdelik. Doliftop Jefufov k' Peklam, ino njegovo vftajenje	37
---	----

Branje X. Shefti rasdelik. Vnebhod Jefufov, vftajenje od mertvih, ino fodni dan	38
--	----

Branje XI. Od S. Duha	39
-----------------------------	----

Branje XII. Deveti rasdelik. Od Zerkve	41
--	----

Branje XIII. Od deléshnofi Svetnikov	42
--	----

Branje XIV. Defeti, enajfti ino dvanajfti rasdelik. Odpufhanje grehov, vftajenje mefa ino vezhno shivljenje	43
--	----

Branje XV. Raslózhki do fdaj rezhéniga	45
--	----

Branje XVI. Od isposnanja Kerfhanftva ino od snámina fvetiga krisha	46
---	----

Branje XVII. Od fvetiga Pifma, ino od Vufniga Vuka	47
--	----

Drugi del: Kerfhanfko Vèdenje	50
Branje I. Od defet sapovdi ino od lubesni	50
Branje II. Od perve sapovdi	51
Branje III. Od druge ino tretje sapovdi	53
Branje IV. Od zheterte sapovdi	53
Branje V. Dalje od zheterte sapovdi	54
Branje VI. Od pete, fhefte, fedme, ofme, devete ino defete sapovdi	58
Branje VII. Od zerkvenih sapovd	60
Branje VIII. Od perve ino druge zerkvene sapovdi	60
Branje IX. Od treh sadnih zerkvenih sapovd	62
Branje X. Od sapovdi Lubesni proti Bogu ino Blishnimu	64
Branje XI. Od greha fploh	66
Branje XII. Od fedem glavnih grehov	68
Branje XIII. Od Boshjih zhédnoft	69
Tretji del: Zhefhenje Boshje	71
Branje I. Od molitve	71
Branje II. Od perpravlanja potrebniga k' dobri molitvi	72
Branje III. Od Gofpódnje Molitve	73
Branje IV. Od Angeloviga zhefhenja ino na pomozh klizanja fvetnikov	76
Branje V. Od Sakramentov fploh	77
Branje VI. Od Kerfta	79
Branje VII. Od Birme	80
Branje VIII. Od Sakramenta fvetiga refhniga Teléfa	82
Branje IX. Od ofra fвете Mafhe	83
Branje X. Dalje od ofra fвете mafhe	85
Branje XI. Od Obhajila	86
Branje XII. Od potrebne perprave k' obhajilu	87
Branje XIII. Kaj imamo delati med obhajilam ino po obhajilu	88
Branje XIV. Od Sakramenta Pokore	90
Branje XV. Od obshalvanja fploh	91
Branje XVI. Od popolnim ino nepopolnim obshalvanja	92
Branje XVII. Od Spòvedi	93
Branje XVIII. Od fprafhovanja véfti, obshalvanja ino naprej vsetja	95
Branje XIX. Kakfhina ima biti fpoved	96
Branje XX. Od sadofti fturjenja	97

Branje XXI. Od Odpústikov	98
Branje XXII. Od posledniga Olja	100
Branje XXIII. Od Maŕhnikov shegnovanja	101
Branje XXIV Od Sakóna	101
Molitve	102
<i>Sjutrajne Molitve</i>	102
Premishlovanje	103
<i>Vezherne Molitve</i>	105
Premishlovanje	106
<i>Sofednji Navuk</i>	111
Vvod	111
Pervi Odftavik. Dolshnofti proti febi	113
Drugi Odftavik. Dolshnofti proti drugim	117
Tretji Odftavik. Dolshnofti proti pofebnim zhlovékam	120
Zheterti Odftavik. Dvorne Dolshnofti	122
Sklep	124
<i>Polŕki Navuk</i>	125
Vvod	125
Pervi Odftavik. Polŕko delo ŕploh	126
Drugi Odftavik. Sèmlina natura ino nje pobólfhanje	127
Tretji Odftavik. Gnoj ino Délo	130
Zheterti Odftavik. Polŕko Obdèlanje	132
Peti Odftavik. Sèlni ŕadesh ino Vertje	133
Shefti Odftavik. Travniki	136
Sedmi Odftavik. Germovi ino Drevje	138
Osmi Odftavik. Vinŕka Terta ino Vino	140
Deveti Odftavik. Lógi ino Léŕ	141
Deseti Odftavik. Shiváli	142
Sklep	144
<i>Kasaviz sapopadka</i>	147
<i>Poprava</i>	151

Razprave

MARTINA OROŽEN

Vodnikova osebnost, njegov jezikovnozvrstni razvoj in vzpon 163

IRENA OREL

Vodnikova priredba Napoleonovega cesarskega katekizma *Catéchisme a l'usage de toutes les églises de l'empire français* (Pariz 1806) 183

ANDREJA LEGAN RAVNIKAR

Slovenska krščanska terminologija v Vodnikovem prevodu Napoleonovega katekizma (1811) v primerjavi z Japljevim jožefinskim katekizmom (1787) 220

MAJDA MERŠE

Dvogovor v Vodnikovem delu *Kershanski navuk sa Illirske deshele* (1811) z vsebinsko-oblikovnega vidika 238

IRENA AVSENIK NABERGOJ

Biblična hermenevtika v Vodnikovem katekizmu (1811) 257

MARJAN TURNŠEK

Teološki odsev Vodnikovega katekizma 287

VINKO ŠKAFAR

Vodnikov katekizem v primerjavi z Japljevim in starejšimi katekizmi (teološki vidik) 306

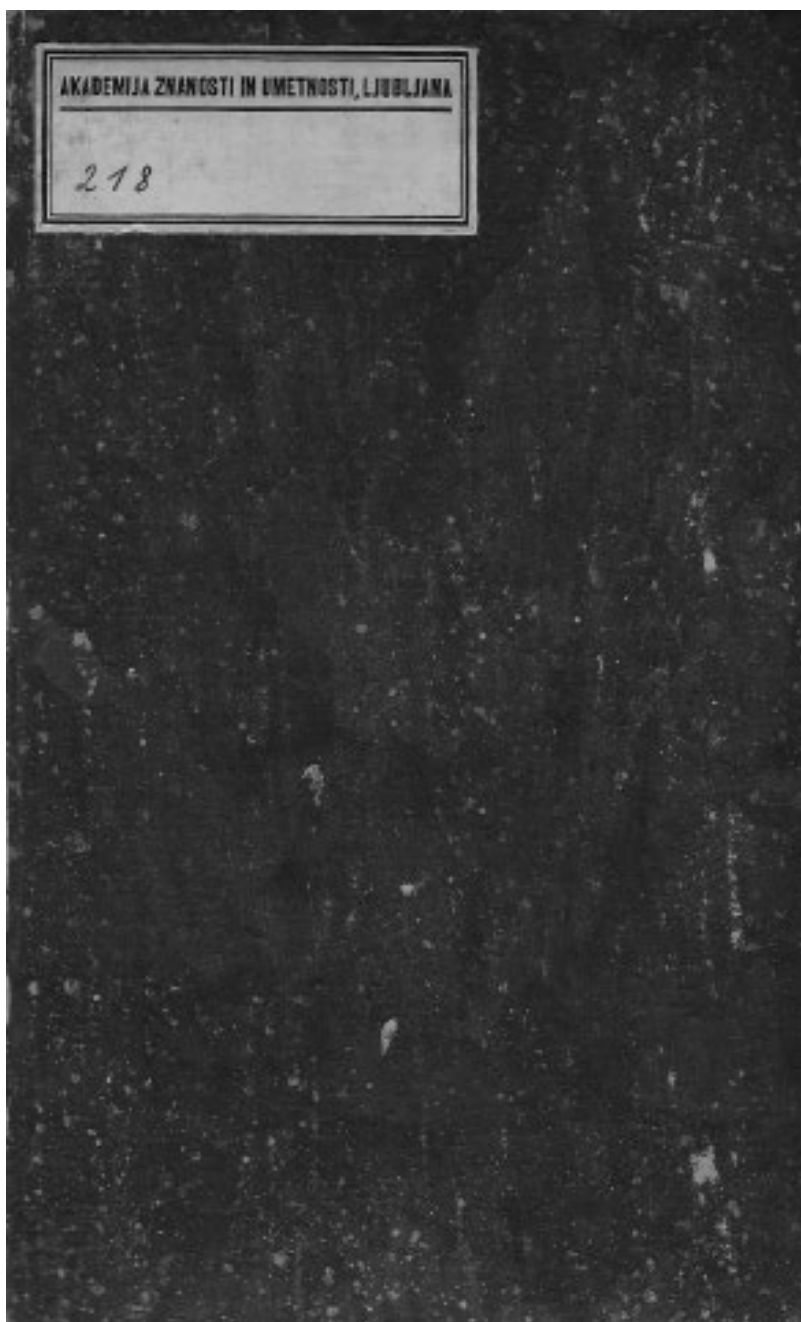
VINCENC RAJŠP

Katekizmi šestnajstega stoletja 322

Recenziji 333

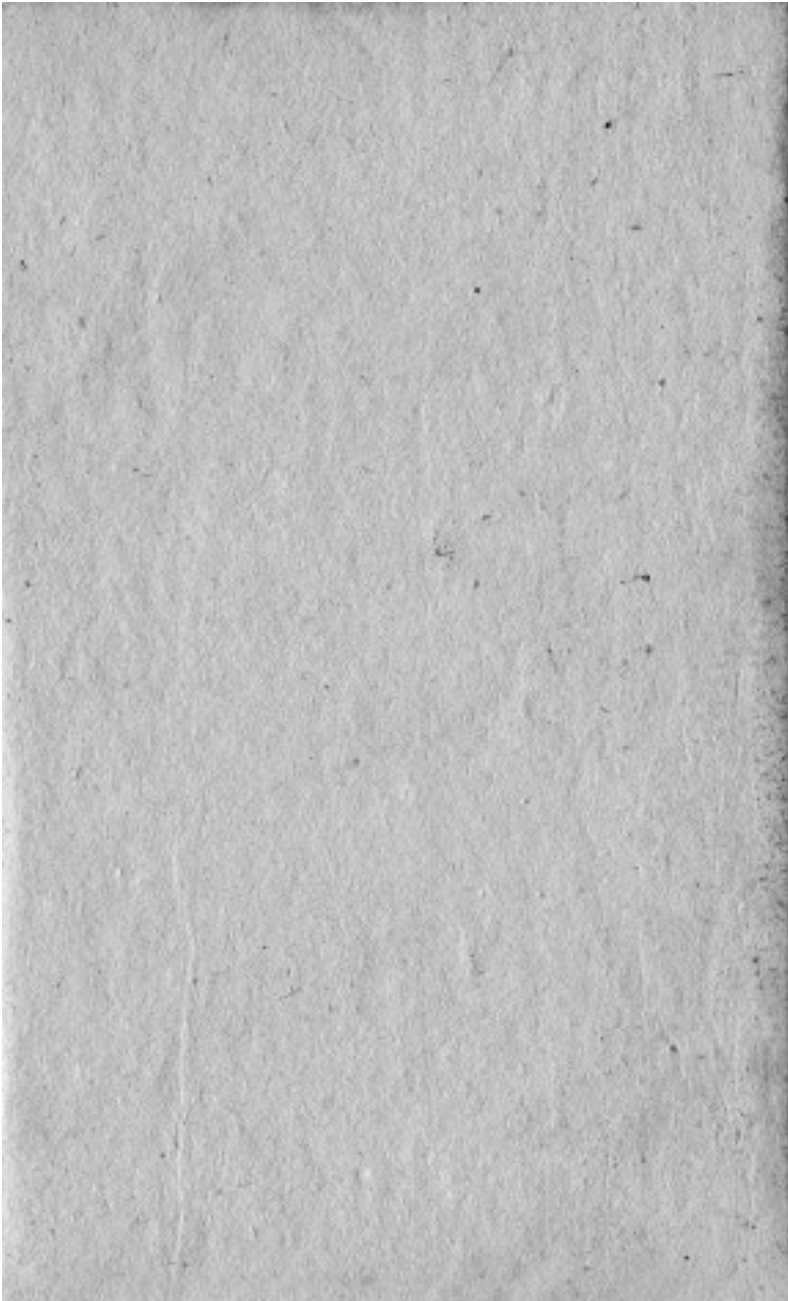
Povzetek 338

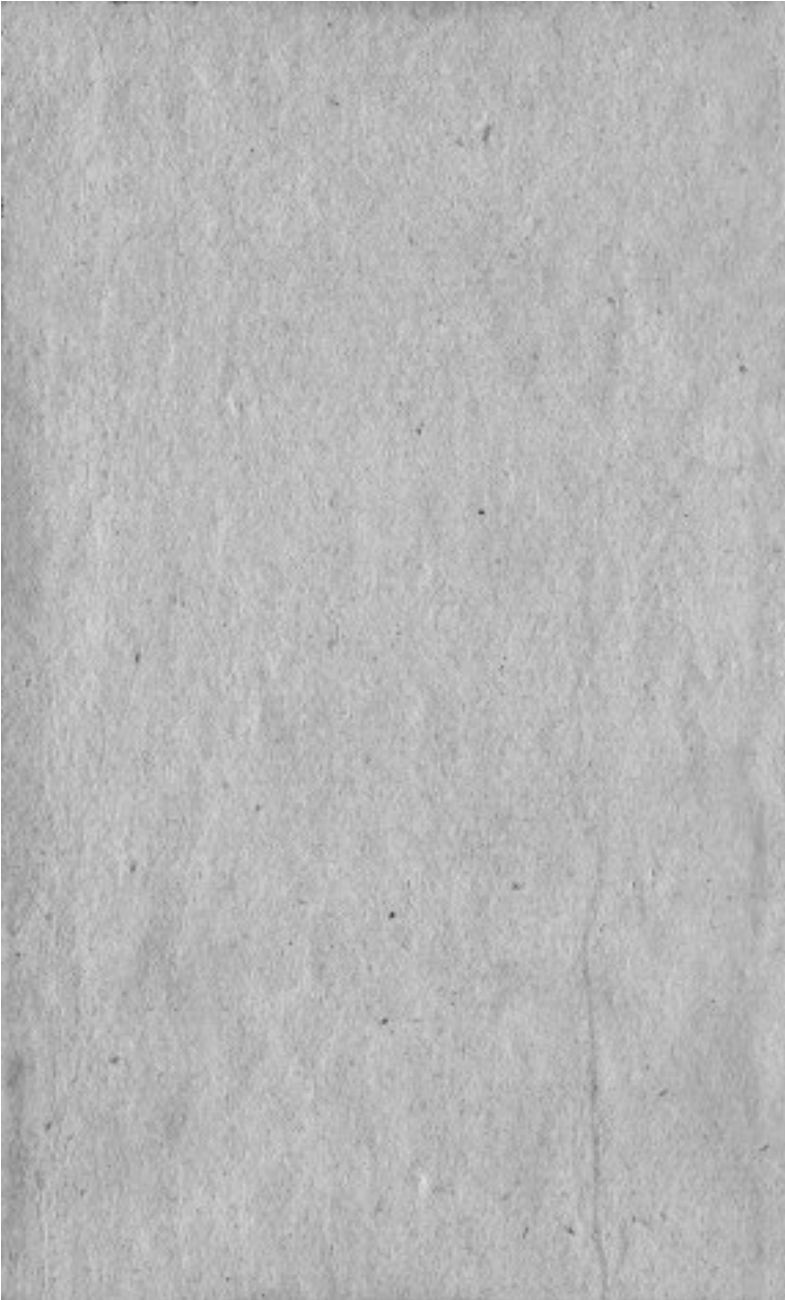
Abstract 342

~~at~~
~~83~~

Ex Libris
Monsieur d'Argenson
Paris
1811

KERSHANSKI NAVUK

S R

ILLIRSKE DESHELE

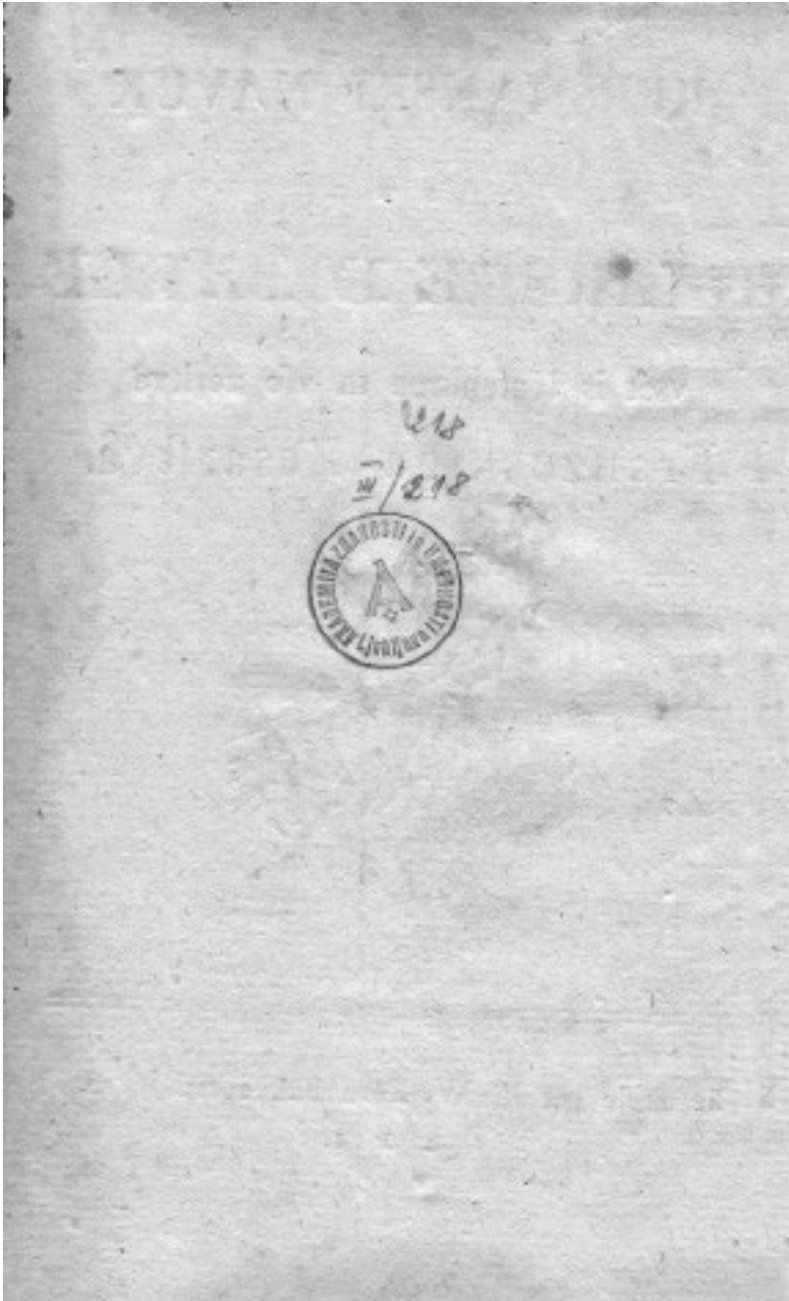
vsét is Katehisma sa vse zerkve
Franzokiga Zesarstva.

(Vodnik Valentin)

Se najde per H. W. Korn Bukveprodajavzu.

1 8 1 1.

Ispis is pervopisa Zefarške.

SKRIVNE PISA V NIZE

V'poslopju Tuillerie 4. dan malicravna 1804

Napoleon Zefar Franzoski, Kral Italije; Na nasnanje nashiga Ministra sa zheshenje Boshje, smo sklenili ino sklepano tako:

Pervi zhlen. Sa dopolniti 39 zhlen postave desetiga dneva mesza selenarja, desetiga leta, bode osnanjen ino sam sa vse zerkve katolske zeliga zefarstva napovedan ta kerfhanški navuk, ktir je timu sklepu perloshen ino ktirga je poterdil preimentni Kardinal Papeshovi poslan.

Drugi zhlen. Nath Minister sa zheshenje Boshje bo skerbel sa natif ino rashtiranje tiga kerfhanškiga navuka, ino skosi deset let ima posebno oblast vse tako ober-

A z

niti,

ni, kakor je treba, če bo ta sklep dopoljen.

Tretji zhen. Ta sklep bo natisen, ino spredaj postavljen v' slednih bukvah kerfhanfki ga navuka, ino djan med sapif v'lih postav.

Zheterti zhen. Nafh Minister sa zhefhenje Boshje je dolshen ispolniti ta sklep

Napoleon.

Na Zefarjovo povelje

Zefarfki fkrivni Pifar. Hug. B. Maret.

sa podoben prepif

Minister zhefhenja Botbjiga. Portalis.

Sgódbe svete

na kratkim.

I.

Bog stvari svet ino zhlovéka.

Bog vezhni ino vñga mogožhni, Bog sam v' treh Perihonah, Ozha, Sin ino svetí Duh je stvaril vse to, kar je svunaj njega, kar vidimo ino ne vidimo. Eno djanje njegove volje je stvarilo vse bitja duhovne ino telešne is nizh. Po stvarjenju Angelov je hotel tudi svet narediti v' šest dneh, to je: Svitlobo, nebo, svésde, semlo, morje, sélíha, shiváli, ino shesli dan moshu ino sheno, de bi ta dva shivela srezhna ino nevmerjozha, ako bi bla ostala njemu svetla ino nedolshna.

I I.

Adam ino Eva gréshita. Bog oblubi Odreshenika.

Bog da moshu imé **A**dám ino sheni **E**va; ta je prvi sakon, is kterga po Boshji volji vef zhloveshki rod isvira. Postávi obá v' en veselja polni vert, po iménu.

Paradish na semli, ino de bi zhutila njegovo Vseoblast, jima prepové jesti sad nekiga drevéfa, ktirga njima pokashe, de je drevo spoznanja Dobriga ino Hudiga, ke: prepovdi pokóren biti je bilo dobro, nepokóren biti hudo; Duh puntarški ino od Boga savorsheni fkušha sheno, jo spelá *spovd pretovis* ino *jesti prepovedan sad*: ona sapela Adama, ktir kakor ona je, ino grešhi, ino obéma Gospod Bog pravizhni pokoriviz nepokorshine, prozh vsame nevermerjozhost, jih islhene is Paradisha, ino obfodi nju ino ves sarod k' pogubi ino terplenju. Al de brotliv, milostiv ino pravizhen Bog obľubi, de is njih roda bo neki dan rojen Odreshnik, kir jih bo potégnil spod oblasi hudobniga duha, reshil od gréha, ino v' milost nasaj postavil. Ta Reshnik je Jesus Kristus, od ktirga bomo potlej govorili:

III.

Spáchenje zeliga Jveta ino povsotni Potop.

Kar je zhloveshki rod na shrevilu bolj rafel, tolko je bil zhe dalje bolj pregreshen ino krivizhen. Kain, sin Adamov po nevoshlivošti vbie svojiga nedolshniga brata Abela, ino Kainov sarod shivi po slopinjuh svojiga ozheta v' pregrehah. Sarod nje-

njegoviga drugiga brata, Set s' imenam, je bil bolj bogabojezh ino Bogu zvesteji; al kadar le sazhe poleg s' Kajnovim rodam drushiti, se tudi spazhi. Bog rasrden fklene obiskati ino pokonzhati zhloveshki rod s' povlotnim potopam svunaj Noeta ino njegove drushine, ktiri so pravizhni obstali, de bi semla bila s' njimi spet naludena. Vkashe Noeta sdelat barke veliko is lesa, sapre notri njega, vfo drushino, ino po dvoje shivali vsakiga plemena. Semla je sat plena zhes hrube ino gore, konzhan je vse shivo; po enim letu stopi Noe s' svojimi is barke, ino sahvati Boga s' njemu na zhasht shganimi darml.

I V.

Novo spashenje zhloveshkkiga saroda.

Pokliz Abrahamov. Reshenje zvoleniga ljudstva iz jushnosti.

Trie Noetovi sinovi, Sem, Kam ino Japet sarode spet ludi na semli, pak spet sazbenja velika mnoshiza ludi kriva bici vsih hudobij, slashi malikvanja. Ne marajo nizeh, ter posabio na Boga Stvarnika; molio stvarjene rezhi ino zhloveke, svesde, planete, imenitne ludi; se satope

pé v' nevednost vlake svete ino véstne dolshnosti. Vunder eni med njimi hranio is vust do vust prvi navuk od stvarnike ino stvarjenja, De bi se ta navuk ne sgubil, svóli Bog Abrahama pravizhniga mosha, is rodu Semoviga, se mu rasodene sa Boga inu Savétnika njegoviga saróda, ktirga vsame na sinovjim méitu sa svoje lubo ljudstvo, ako mu bude svesto. To posebno milost imenuje Bog spravo svése, ino naloshi timu ljudstvu obreso sa snamine, ino vterditvo svoje savése. Rezhe Abrahamu iti v' semlo Kanaan, ktira je bila podlej imenovana Judea, Palestina ali sveta deshela; jo oblubi dat njegovimu saródu, od ktirga je Bog po svoji posebni lubešan proti timu rodu hotel poslushen ino zheshen biti Bog ponóvi Abrahamu oblubo, de bo is njegoviga semena prishel Odreshenik zeliga sveta, skos ktirga bodo resheni, ter k' svetlobi ino pravizi nasaj perpelani vsi narodi. Bog ponavla to oblubo Isaku Abrahamovmu sinu ino Jakobu vnuku, ktirga tudi imenuje Israel. Ti trie Ozhaki so shiveli v' Palestini bres stanovitniga dóma, imeli velike lastine v' zhedah ino oravnimu polju, tako de so samogli se vojskovati s' blishnimi ino biti mogozhni v' desheli. Jakob ali Israel ima dvanajst sinov, ti so prvi ozhetje Israelzov, ktire tudi Hebrejze klizhemo, rasdeleni v' dvanajst rodov.

V.